

Erstatningsforskriften

Otta, onsdag 9. juli 2014

Finn Erlend Ødegård, seniorrådgiver Norges Bondelag

NORGES BONDELAG

Rovdyrerstatning

Naturmangfoldloven, § 19

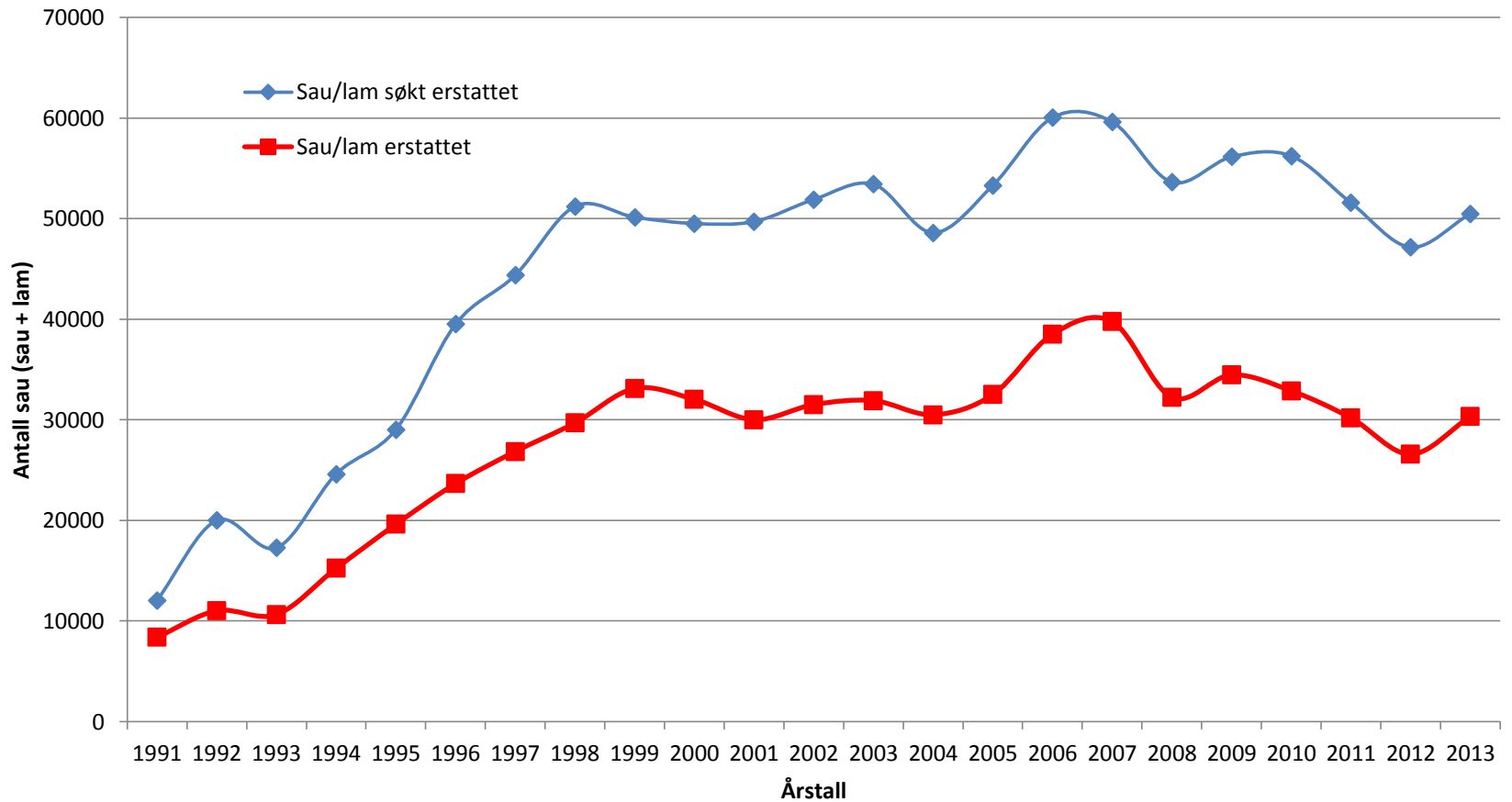
(erstatning for tap og følgekostnader når husdyr og tamrein blir drept eller skadet av rovvilt)

“Når husdyr og tamrein blir drept eller skadet av rovvilt, yter staten full erstatning for tapet og følgekostnadene i samsvar med forskrift gitt av Kongen”.

Rovdyrerstatning

- Erstatningsforskriften skal fastsette hvordan rovviltmyndighetene skal behandle og vurdere søknader om rovvilterstatning.
- For sauekadavre som gjenfinnes og dokumenteres drept av rovdyr av Statens naturoppsyn fungerer dette helt greit, alle disse erstatter staten.
- Problemet er at dette kun gjelder 4-5 % av sau som det søkes erstatning for.
- For resten av tapet må rovdyrmyndighetene gjøre en skjønnsmessig vurdering og sannsynliggjøre hva tapet skyldes.

Omsøkt – erstattet sau

Krokann-dommen

Ola Krokann søkte i 2008 om erstatning for 6 søyer og 36 lam.

Han hadde gjort fratrekk for normaltapet.

Etter klagebehandling av direktoratet fikk han erstatning for tap av 2 søyer og 14 lam, dvs avkorting på 60 %.

Ola Krokann med 9 andre reiste gruppesøksmål mot staten

NSG, NB og NBS som partshjelpere.

Ola Krokann vant fram både i Tingretten og Lagmannsretten.

Da staten avsto fra å anke dommen, er dommen rettskraftig.

Krokann-dommen

Frostating lagmannsrett fant at vedtaket som fylkesmannen i Sør-Trøndelag hadde gjort var ugyldig.

Dommen konkluderer med at fylkesmannen hadde lagt alt for stor vekt på funn av kadaver og faste forekomster av rovdyr og unnlatt å sannsynliggjøre andre tapsfaktorer.

Miljødirektoratet har i klagebehandlingen datert 10.2.2014 fattet vedtak om at alt tap utover normaltap i Krokanns besetning i 2008, skal erstattes som tatt av fredet rovvilt.

Krokann-dommen

Dommen innebærer en tydelig plikt for forvaltningen til å vurdere og å begrunne andre tapsårsaker enn rovdyr ved saksbehandlingen, eks husdyrholdet og beitebruken

Dersom sauene ikke er drept av rovdyr, skal rovviltmyndighetene sannsynliggjøre hvilke andre årsaker som da kan forklare tapene.

Krokann-dommen viser at det ikke er erstatningsforskriften det er noe feil med – det er fylkesmannens og Miljødirektoratets praktisering av forskriften som har vært feil.

§ 1 – Formål

Formålet med forskriften er å erstatte dyreeierens tap og følgekostnader når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt. Forskriften skal også medvirke til å redusere tapene av husdyr på beite.

(Denne paragrafen er uendret)

§ 4 – Vilkår for erstatning

Følgende vilkår må oppfylles for å få full erstatning:

- a) dyreeier har handlet aktsomt og har gjort det som med rimelighet kan forventes for å avverge eller redusere tap, vurdert i forhold til de verdier som står på spill og den foreliggende risiko

Kleiva-dommen

Kåre Kleiva og Eli Dørum

Beiterett i Letjenndalen i Elverum kommune, i ulvesona

Besetning 2000 – 2009: 84 – 109 vinterfora søyer.

Store tap, først av gaupe og bjørn og senere ulv.

Store tap til tross for intensiv gjeting i 2003 og 2004 vakthold kveld, natt og morgen.

Tap i 2003 - 28 %, Tap i 2004 – 19 %, 2005 – 19 %, 2006 – 19 %, 2007 – 19 %, 2008 – 19 %, 2009 – 19 %

Kleiva-dommen

Beitesesongen 2006:

Mattilsynet gav varsel om vedtak om at det måtte opprettes et skille mellom beitedyr og rovdyr i beitesesongen dersom det fortsatt var et revirmarkerende ulv i området

Det var ikke tilstrekkelig å føre tilsyn på nivå som i 2004/05.

Kleiva/Dørum holdt sauene på innmarksbeite i 2006.

Hadde ingen rovdyrtap i 2006.

Kleiva-dommen

Beitesesongen 2007:

Rendalsdommen av september 2006: Ikke hjemmel i dyrevernloven for at Mattilsynet vedtar beitenekt i utmark på ubestemt tid.

Kleiva/Dørum ville sende sauene på eget utmarksbeite på nytt.

Søkte FKT-midler til intensiv gjeting, gjerder og beredskapsareal

Fylkesmannen avslo søknaden men tilbød FKT-midler til å holde sauene på innmarksbeite, eller å flytte sauene til et annet beiteareal.

Kleiva/Dørum sendte likevel sauene på eget utmarksbeite

Kleiva-dommen

Kleiva/Dørum mistet 98 av 314 sau (31 %) tross intensiv gjeting

Søkte erstatning for samtlige 98 sauer.

Fylkesmannen avslo med henvisn til erstatningsforskriften § 4 a)

Direktoratet opprettholdt FM vedtak

Kleiva/Dørum brakte spørsmålet om gyldigheten av direktoratets vedtak inn for Sør-Østerdal Tingrett 10. februar 2011.

NSG, NB og NBS var partshjelpere.

Vant i Tingretten: Direktoratet hadde lagt for streng aktsomhetsnorm til grunn.

Kleiva-dommen

Eidsivating Lagmannsrett: Kleiva hadde ikke opptrådt aktsomt og ikke gjort det som med rimelighet kunne forventes for å avverge eller redusere tap.

Ved vurdering av erstatningsforskriftens krav til aktsom opptreden må det også være relevant å trekke inn handlingsalternativer som forutsetter at saueeier unnlater å bruke utmarksbeitet sitt, også om dette ville innebære en mer varig situasjon.

Høyesteretts dom avsagt 10. oktober 2012: Anken forkastes

Saken reiser det generelle spørsmål om hvor tunge byrder dyreeier erstatningsfritt kan pålegges i sin næringsutøvelse for å tilpasse driften til rovdyrsituasjonen.

§ 4 a – Retningslinjer

Bygger på Kleivadommen fra 2012

Retten til erstatning bygger på den forutsetning at dyreeier selv har et ansvar for å ta nødvendige initiativ for å iverksette relevante forebyggende tiltak, det vil si en slags tilpasningsplikt.

Dette gjelder også tiltak som innebærer at buskapen benytter andre beitearealer enn de som tilligger gården.

OBS: Det gis ingen garantier for FKT-midler til finansiering av dette.

Nytt fra 2015: Mottar dyreeier erstatning for tap til fredet rovvilt, skal besetningen påfølgende år kodemerkes for lammetall.

§ 4 d – Vilkår for erstatning

d) dyreeier har gitt riktige og nødvendige opplysninger for å underbygge kravet om erstatning. Dette innebærer besetningsdata på individnivå, herunder data over tapte og skadde dyr. Dersom dyreeier har gitt fullstendige besetningsdata til sauekontrollen, og har samtykket i bruk av besetningsdata fra denne, anses dette kravet som oppfylt.

§ 4 d – Retningslinjer

§ 4 D) Krav om å gi "Individspesifikke data" som vedlegg til søknaden. Dette innebærer:

- ID-merker
- relasjon mellom søye og lam
- oversikt over skadeårsak/ dødsårsak, herunder sykdomstilfeller.

Medlemmer i sauekontrollen kan i søknaden samtykke i at erstatningsmyndigheten henter disse dataene fra sauekontrollen.

§ 6 – Rovvilttap påvist ved undersøkelse av gjenfunnet husdyr

“Døde eller skadde husdyr anses drept eller skadet av rovvilt når de blir funnet og Statens naturoppsyns undersøkelser viser en sannsynlighetsovervekt for at husdyret er drept eller skadet av rovvilt”.

Retningslinjer:

I områder der SNO gjennomfører kadaverundersøkelser av et større omfang det enkelte år, og der konklusjonen gir status «Dokumentert» til en spesifikk rovviltart, kan SNO i samråd med fylkesmannen nedprioritere feltkontroll videre i beitesesongen for det aktuelle området. Kadaverfunn meldt av dyreeier eller andre, som viser samme skademønster, kan i slike tilfeller gis status «Antatt» og bli erstattet etter § 6 uten videre kadaverundersøkelse.

§ 7 – Rovvilttap sannsynliggjort ved oppfyllelse av faste kriterier

Tap av alle husdyr utover normaltap anses som tapt til rovvilt når følgende kriterier er oppfylt:

- a) Beiteområdet har fast bestand av rovvilt,
- b) det er påvist regelmessig rovviltskade på husdyr i beiteområdet i beitesesongen,
- c) tapsbildet er sammenfallende med kunnskap og erfaring om skademønster voldt av tilstedeværende rovviltart og
- d) tapsbildet er sammenfallende med sammenlignbare besetninger i beiteområdet eller nærliggende beiteområder.

Dersom ett eller flere av kriteriene ikke er oppfylt, skal sannsynlighetsvurderingen for hele tapet gjøres i henhold til § 8.

Dyr som er konstatert tapt til annet enn rovvilt, erstattes ikke i henhold til § 7.

§ 8 – Rovilttap sannsynliggjort ved øvrige omstendigheter

“Tap ut over normaltap, som ikke er ansett tapt til rovvilt etter § 6 eller § 7, anses som tapt til rovvilt når øvrige omstendigheter viser en sannsynlighetsovervekt for at det enkelte dyr er drept eller skadet av rovvilt”.

Retningslinjer:

Det skal gjøres en bred vurdering av alle aktuelle årsaksfaktorer.

Tips i beitesesongen

- ✓ Vær nøye med notater i tilsynsloggen
- ✓ Ta kontakt med rovviltkontakt i SNO ved funn av kadaver du antar er tatt av rovvilt
 - La kadaveret ligge mest mulig urørt
 - Dekk til kadaveret (ikke plast) for å verne mot åtseletere
 - Merk funnstedet, noter kartreferanse og ta gjerne bilder
- ✓ Noter tidspunkt for evt. rovviltobservasjoner/angrep i ditt beiteområde
- ✓ Noter sted og tidspunkt ved ansamling av mye kråkefugl/ørn
- ✓ Noter unormal adferd hos besetningen dersom dette oppdages
- ✓ Er sammensetningen av antall sau og lam normal gjennom hele beitesesongen
- ✓ Meld i fra til slakteri dersom du har hatt rovviltangrep i din besetning når du sender dyr til slakt om høsten
- ✓ Samle inn ekskrementer og hår fra rovvilt
- ✓ Skilt ved parkeringsplasser, oppfordre turgåere til å melde fra om uvanlige ting.

Takk for oppmerksomheten